

Lausunto sisäministeriölle luonnoksesta hallituksen esitykseksi vaaratiedotteesta annetun lain 3 §:n muuttamisesta VN/22348/2024

KHALL 22.10.2024 § 183
798/00.01.04.02/2024

Ympäristöterveysjohtaja Sisäministeriössä on valmisteltu luonnos hallituksen esitykseksi vaaratiedotteesta annetun lain (466/2012) 3 §:n muuttamisesta. Esityksessä ehdotetaan lisättäväksi vaaratiedotteen antamiseen toimivaltaisten viranomaisten joukkoon kunnan terveydensuojeluviranomainen.

Sisäministeriö on pyytänyt mm. kunnilta lausuntoa maanantaihin 4.11.2024 mennessä.

Lakia vaaratiedotteesta sovelletaan vaaratiedotteeseen, jonka viranomainen antaa välitettäväksi radiossa, televisiossa ja muihin telepäätelaitteisiin. Lain mukaan vaaratiedote on toimivaltaisen viranomaisen antama tiedote, jonka tarkoitus on varoittaa vaarallisesta tapahtumasta ja jolla annetaan toimintaohjeita. Vaaratiedote annetaan tilanteissa, joissa väestöä on varoitettava henkeä tai terveyttä uhkaavasta vaarasta tai kun on vaara merkittävälle omaisuuden vaurioitumiselle tai tuhoutumiselle. Vaaratiedote voidaan antaa myös, kun vaaratilanne on ohi.

Vaaratiedotelain mukaan vaaratiedotteen saa antaa pelastusviranomainen, poliisilaitos, rajavartioviranomainen, Häätäkeskuslaitos, Poliisihallitus, Poliisihallituksen alainen valtakunnallinen yksikkö, Säteilyturvakeskus, Ilmatieteen laitos, Väylävirasto, Liikenne- ja viestintävirasto, Ruokavirasto, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto, Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus, kaikki ministeriöt ja Ahvenanmaan valtionvirasto. Voimassa olevan lain mukaan kunnan terveydensuojeluviranomaisella ei ole toimivaltaa vaaratiedotteen antamiseen.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi vaaratiedotteesta annettua lakia siten, että kunnan terveydensuojeluviranomaisella olisi toimivalta antaa vaaratiedote. Terveydensuojelulain (763/1994) mukaan terveydensuojeluviranomaisella on muun muassa johto- ja tiedottamisvastuu talousveden aiheuttamissa epidemiatilanteissa. Kainuun ympäristöterveyspalveluiden toiminta-alueen terveydensuojeluviranomaisena toimii Kainuun Ympäristöterveysjaosto. Käytännön tehtäviä hoitavat sen alaiset viranhaltijat.

Vesihuolto kuuluu yhteiskuntamme huoltovarmuuskriittisiin toimialoihin. Tilanteessa, jossa talousveden laatu ei täytä sille asetettuja laatuvaatimuksia, tulee tieto vaarasta sekä toimintaohjeista kuten veden käyttökiellostä saattaa nopeasti vettä käyttävien tietoon. Kunnan terveydensuojeluviranomaisen oikeus antaa vaaratiedote nopeuttaisi ja

parantaisi väestön tiedonsaantia epidemiatilanteessa tai sellaista epäiltäessä.

Sisäministeriö on antanut vuonna 2013 vaaratiedoteoppaan, jossa annetaan ohjeita vaaratiedotteen laatimiseen ja lähettämiseen. Oppaassa todetaan, että joillain pelastustoimen alueilla on sovittu, että pelastuslaitos antaa veden käyttöön liittyvät vaaratiedotteet, mutta vaaratiedotteen asiasisällön laatii kuitenkin kunnan ympäristöterveysviranomaisen.

Hallituksen esityksessä on kuvattu Espoossa 19.2.2024 tapahtunut laaja vesijohtoverkoston putkirikko osoitti, ettei nykyinen Vaaratiedoteoppaassa esitetty ohjeistus pelastuslaitoksen ja kunnan terveydensuojeluviranomaisen yhteistyöstä ole toimiva ratkaisu. Pelastuslaitos välitti vaaratiedotteen saatuaan siihen luvan sosiaali- ja terveysministeriöltä, jolla on vaaratiedotteesta annetun lain mukaan toimivalta vaaratiedotteen antamiseen. Vaaratiedotteen julkaisemiseen radiossa ja televisiossa kului aikaa noin 2,5 tuntia siitä, kun vaaratiedote olisi ollut valmis annettavaksi. Luvan saamisen jälkeen vaaratiedotteen antamiseen kului aikaa vain noin 15 minuuttia. Nopeasti syntyvissä vaaratilanteissa on ensiarvoisen tärkeää, että tieto tapahtuneesta sekä sitä koskevat toimintaohjeet saataisiin välitettyä ihmisille mahdollisimman nopeasti ja laajasti. Jos Espoon tapauksessa talousvesi olisi putkirikon vuoksi ollut saastunut, olisi yli kahden tunnin viiveestä vaaratiedotteen antamisessa aiheutunut todennäköisesti huomattava määrä sairastuneita.

Sisäministerin lausuntopyyntö 27.9.2024 ja Hallituksen esitys lain 3§:n muuttamisesta on esityslistan liitteenä.

Hallituksen esityksen mukaisin perusteluin ja tavoitteiden mukaan muutos nopeuttaa ja parantaa väestön tiedonsaantia sellaisissa kunnan terveydensuojeluviranomaisen johtovastuulla olevissa vaaratilanteissa, joissa väestön terveys on tai sen epäillään olevan välittömästi uhattuna. Esityksellä edistettäisiin väestön terveyden suojelua erityisesti talousvesivälitteisissä epidemiatilanteissa.

Lisäksi esitetyn luonnoksen mukainen lakimuutos yhtenäistää valtakunnallista käytäntöä. Joten esitetty lain muutos on kannatettava.

Lisätietoja asiasta antaa ympäristöterveysjohtaja Päivi Nykänen, puh. 044 710 0830 tai sähköpostitse paivi.nykanen@sotkamo.fi

Kunnanjohtaja
Ehdotus

Sotkamon kunta katsoo, että vaaratiedotelain 3§:n muutosesitys on kannatettava. Sillä nopeutetaan väestön tiedonsaantia, kun väestön terveys on tai sen epäillään olevan välittömästi uhattuna. Lisäksi muutoksella yhtenäistetään vaaratiedotteen antamisen käytäntöä valtakunnallisesti.

Kunnanhallitus
Päätös

Kunnanhallitus hyväksyi yksimielisesti kunnanjohtajan ehdotuksen.

Otteet

Sisäministeriö
Ympäristöterveysjaosto
Ympäristöterveysjohtaja Päivi Nykänen